

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Septem Illvstrivm Virorum Poemata

Cesarini, Virginio

Antverpiae, 1662

Fvlvio Testio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-7990

Salve sancte senex, Bacchi, Phæbiq̄, sacerdos:

Numinibus salve maxima cura nouem.

Per te Graiorum libris tumefacta superbit,

Et certat Latijs Itala Musa choris.

Sabbatie gaudete arces, gratissima celo

Mænia, felici prole verenda virum.

Et quamquam egregium terris aluistis Iulum,

Indaq̄ sunt vestre litora dona ratis;

Vltima non vobis accedet gloria vates,

Igneâ qui vestrum nomen ad astra tulit.

Appulit ignotis oris si classe Columbus,

Hunc ad calicolum limina fama rapit.

FVLVIO TESTIO.

*Queritur, se loquendi vsum
morbo amisisse.*

V*ox animi interpres, fecunda nuntia mentis,
Quo fugis? an semper labra silere iubes?*

Tu dulci oblectas mortalia pectora cantu,

Efferaq̄, unanimi fœdere corda ligas.

Tu plectri citharæq̄, comes; tibi carmina cura,

Quæq̄ colit soccus, quæq̄ cothurnus amat.

Te stupet undantis moderantem frena theatri
 Vulgus, & iratum sub tua iura venit:
 Pactaq; sunt tenera per te commercia mundo,
 Cùm poterat quernum nos aluisse nemus.
 Quò fugis, & nullâ linquis te voce vocantem?
 Non voco, sed lacrymæ pondera vocis habent.
 Inter anhelantis suspiria pectoris, egros
 Heu quos elicio rauca per ora sonos!
 Edere luctamur sterili reuoluta palato;
 Sed singultanti murmure verba cadunt.
 Non secus optato per credita membra sopori,
 Cùm serpit dulcis nocte fauente quies,
 Velle loqui, & vanis conatibus ora videmur
 Soluere; sed solito lingua vigore caret.
 Sæpè meas odi voces, sonitumq; tremisco,
 Cogor & ipse meis auribus esse grauis.
 Mugitus timuisse suos sic creditur Io,
 Turpia dum mærens induit ora bouis.
 O quoties conata queri tibi inutilis hæsit
 Lingua, nec humanos reddidit ore modos!
 Inachidas quoties auxisti fletibus undas
 Ingrati plorans impia furta Iouis!
 Frondibus hirsutis & amarâ carice pasta
 Pocula limosis stagna fuere vadis.

Sapius exhibuit decerptas Inachus herbas ;

Ast illa est patrias lambere visa manus.

Felices, quoscumq; malis Fortuna laceſſit ,

Nec ſua per fletus damna referre vetat !

O fortunati vos prata per Aſia cycni ,

Dulcius extremo queis datur ore queri!

Condita ſiluarum latebris felicior Echo ,

Cuius poſt cineres vox rediuiua viget.

Me dolor aſiduus vicino funere terret ,

Nec patet ad queſtus libera facta via.

Teſtari fremitu docuit natura dolores :

Solari curas hac iubet arte graues.

Audi , mugitu quo verberet aëra taurus

Ictus , ubi tepidam ſanguine tingit humum.

Quin leo per Nomadum ſiluas fremit ore cruento,

Si fodit Libyci militis hafta latus.

Et gemitu tigris montes ſaltuſq; fatigat ,

Ventris cui rapuit pignora Parthus eques.

Atque ubi captiuis venere in retia pennis,

Emittunt querulo gutture murmur aues.

Nec tantum exclamant viuenti prædita ſenſu ;

Sed viduata animâ corpora pulſa fremunt.

Dant percuffa ſonum vibratâ ligna ſecuri :

Stridet, dum cuneis fiſſile robur hiat.

Et stipule crepitant campis, si incendia regnant,

Obstrepit & rapidis laurus adusta focus.

Aspice, quo sonitu feruentia litora plangant,

Spiritus Eurorum cùm ferus urget aquas.

Septaq; nimborum rutilus si diuidit ignis,

Murmure terrifico nubila fracta tonant.

Omnia muta sonos edunt, soli q; negavit

Sors mihi communi munere posse frui.

Me miserum! quantus de vertice profluit humor!

In fauces quanto gurgite lingua madet!

Spiramenta animæ nimum turgentia torpent,

Sermoni q; fluens obstruit humor iter.

Haud aliter citharæ languent, nerui q; loquaces,

Cogit ubi pluuias Auster opacus aquas.

Cordis anhelanti reboant penetralia tussi,

Pectoris & crates dissiluisse timent.

Quid me adeò spirare vetas, seuißima tabes?

Cur feruens animæ claustra repulsa quatis?

Hei mihi! dum scribo, morbi solatia, versus,

Quàm valido thorax impete concutitur!

Mitiùs incudem Cyclopum brachia tundunt,

Quà vomit è scopulis Sicelis Ætna faces.

Mitiùs aduersas miles ferit ariete turres,

Et graue balistæ mœnia quassat onus.

Opprimet hanc animam rabidi violentia morbi :

O utinam Dii me falsa timere velint !

*Non letum timeo ; genus hoc sed lugubre leti ;
Et doleo taciti tedia ferre mali.*

Odrysia raptor postquam tibi forcipe linguam

*Abstulit , & stabulis , ô Philomela , lates ;
Sapè optasse mori , palma sçq; ad sidera tendens
Diceris id summos sapè rogasse Deos.*

Ab virgo infelix , pellex incesta sororis !

*O nimium seuo credita forma viro !
Hæcine , crudelis , pro virginitate reponis
Ereptâ , tragici premia concubitus ?*

*Tempus erit , Tereu , cùm te peccasse pigebit ,
Oderis & seuâ gaudia rapta manu.*

*Indicium sceleris , tua crimina , tela fatetur :
Ingenium miseris suggerit arte dolor.*

*En gèstit patrijs epulandum apponere mensis
Insontem furijs percita mater Ityn.*

*Tu nati condes viuenti viscera busto ;
Mox tua per siluas fata dolebis Epops.*

*Exultat cedes inter Philomela , parenti
Ostentans nati sanguinolenta caput.*

*Euasti tandem furias , gladiumq; tyranni :
Vidisti plumâ præpete membra tegi.*

At nunc per lucos iniusta silentia lingue
 Questibus argutis blanda rependit auis.
 Quos nunc ore modos nemoris dulcissima Siren
 Concinit? exiguo in gutture quale melos?
 Interdum voces per rostra loquacia torquet;
 Sibila nunc casâ garrulitate rotat.
 Et modo crispanti modulatu turbinat ictus;
 Secum visa loqui nunc taciturna gemit.
 Personat omne nemus, per frondea tecta querelas
 Mirantur Nymphæ, capripedesq; Dei.
 Non mea me post fata manet facundia lingue;
 Non iterum dulci garrulus ore fruar.
 Prô citharæ custos, & carminis auctor Apollo!
 Prô mea Pierides numina sacra Deæ!
 Reddite poscentis felicia murmura labris,
 Demite quæ cogunt ora silere moras.
 Vos regitis cantus, vos torrens copia fandi,
 Et celebrata iuuant libera verba choris.
 Quid faciam, surdas præbet si Delius aures,
 Nec mea Castaliâ labra leuantur ope?
 Carmina iam valeant Musâ meditata sinistra;
 Cum domino valeat iussa tacere chelys.
 Ausonij Vates, & concita pectora thyrsos,
 Ausonij, Lycio nomina grata Deo;

At

X 5

Ausonij

Ausonij nostras soliti laudare Camœnas
Desinite ad cantus turba venire meos.
Tu verò ante alios frustra mea carmina queras,
O FVLVI, Mutina gloria magna tue.
Tibia te, cantusq; decent: mihi plectra tacenti
Hic paries, mutam sustineatq; lyram.
Non tibi sunt tristes curæ, letusq; iuuentæ
Purpureæ vernas stat vigor ante genas.
Et tibi nascenti iucundo lumine Phæbus
Annuit, & flauis Calliopeia comis.
Felix, seu dulces molli fide flebis amores,
Seu grauis heroas flumine fundis opes.
Tu tunc festiuus periuria ludis amanti,um,
Et iacta ad surdas ebria verba fores.
Tu centum ludos, & dulcia prælia misces,
Hausaq; de mensis libera vina refers;
Vtq; ferens hiemes, ventosaq; iurgia cæli
In nudâ recubet durus amator humo.
Auguror: hoc miseros cantu solabitur ignes
Expectans lentum mæsta puella virum,
Inueniensq; suas referentia carmina flammæ
Immoritura labris oscula longa dabit.
Huc varios flores, huc blandi veris honores
Ferte citi iuuenes, Italidesq; nurus.

Blandite

VIRGINII CÆSARINI. 331

Blanditi vestro date florea ferta poetæ :

Cingite ridenti tempora docta rosâ.

At Venus Idalio plaudens te cernet ab axe ,

Ambrosioq; tuum rore rigabit opus.

Relictâ Vibe cupit rus secedere.

E Geriæ valles , mitiq; habitata Diana
Pura Thoantæi nescia silua sacri ;

Vosq; lacus Triuia dices Nemorensibus undis ;

Aneadum sedes , Lauiniumq; meum ;

Confectum curis , & longâ tabe dolorum

Accipite , & patrijs sistite me laribus.

Irrita Peoniæ post tentamenta medelæ

Huc libet egrotos nunc mihi ferre pedes.

Romuleæ valeant arces , mediciq; valete ,

Quorum sæpè malo sedula cura fauet.

Desinite herbarum tandem , tristiq; veneni

Ferte procul durâ pocula tincta manu.

Me nemora , & saltus camporum , aureq; patentes ,

Et trepidans riuo garrula lympha manent.

Prata mouent animum viridantia gramine leto ,

Et qui persultant pinguia rura greges.

O mihi sola quies , colles saluete Latini !

Saluete , ô fratris regna vetusta mei !

Sternite

Sternite iter , gradimur dum vestra per otia dia,
 Mollius, atque auibus dulcius arua sonent.
 Quàm iuuat annosos luci penetrare recessus,
 Notaq̃ ab historijs hæc celebrare loca!
 Hæc tophis laqueata cauis, & pumice uiuo
 Antra pius fertur iam coluisse Numa,
 Collis Aricini cultrix pulcerrima Nympha
 Consilium huic olim, coniugiumq̃ fuit:
 Hac duce Pompilius bellantem terruit urbem:
 Hinc habuit patrios rustica turba Deos.
 Martis opus, pilis gaudebat Roma cruentis,
 Romula crispabat bellicus arma furor,
 Et fuerant seuas Manortia pectora in iras
 Prona nimis, solas tunc meditata neces.
 Mollijt hæc aris regnans lucisq̃ sacratis
 Relligio, ut possent legibus arma regi.
 Hinc vitta, hinc fruges, hinc maxima victima taurus,
 Farraq̃ turicremis vinaq̃ sparsa focis.
 Tandem, sanguineâ discors quæ cæde fremebat,
 Palluit in patrijs pendula Roma sacris.
 Nescia mens hominum! quæ te ludibria versant?
 Quid nos terrificâ fabula fraude ligat?
 Quem non vera tenent, mendacia ficta coërcent;
 Et simulacra timet, quæ sibi quisq̃ parit.

*Per pecudum fibras, præfagi & fulminis ictus,
(Heu miseri!) surdos consulere Deos.*

*Nuntia velocis seruabant omina penna,
Cantibus & scæuis quid docuisset auis.*

*Templorum ambiguo monitu, dubiæq; Sibyllæ
Carmine credebant fata furente cani.*

*Dicite, si Diui nolunt ventura latere,
Non intellecti cur voluere loqui?*

*Falsa tamen Regis potuerunt dicta Sabini
Romulidum ingenium perdomuisse ferox.*

*Nullaq; dein fertur Romanâ sanctius umquam
Numinibus supplex gens operata suis.*

*Vester honos, Latij: vestra est ea gloria, siluæ:
Horruit hoc victrix credula Roma nemus.*

*Has etiam Hippolytum fama est latuisse per oras,
Cui neuit duplici stamina Parca colu.*

*Ille, nouercales rigidus cum sperneret ignes,
Sancta timens patrij soluere iura tori;*

*Iniusta eternum dolituro victima patri
Occidit attonitis dilaceratus equis.*

*Ossa Corinthiacos iacuerunt sparsa per agros:
Innocuo rubuit sanguine utrumque mare.*

*At non hoc meriti funus miserata Diana,
Cui cura intacta est virginitatis amor.*

Arte Coronide iuuenem reuocauit ab Orco
Siccantem infernis vulnera dira vadis.
Reddidit illa decus formæ felicibus herbis,
Luminibus geminas restituitq; faces.
Quis mihi quærenti, quis nunc ea gramina monstrat?
O utinam in vestris collibus ista legam!
Germina, quæ reserent adamantina limina Ditis,
Non posco, aut mortis vincere regna paro:
Gutturis obsessi longos sedare dolores
Sat quæcumque mihi blanda medela potest.
Adsis Phæbigena: hæc facilis labor ora mederi,
Ne te fulminei terreat ignis aui.
Seruat fida tui vates tutela parentis:
Tu quoque iam vates officiosus ama.
Huc medicas adhibeto manus, tetrumq; cruorem
Aufer, quo fauces, scabraq; lingua tumet.
Spiramenta anime, vocis liquidissimâ pleetra
En aperi, & septas tu mihi pande vias.
Letitiâ, plausuq; fremens tunc carmina dicam,
Cùm linguâ potero liberiore frui.
Nil pulsare placet viduas sine carmine chordas:
Vox miscet cithara non benè rauca soros.
Quid queror infelix? quæ mentem insania ludit?
En rursus medica poscimus artis opem.

In malè tentatos iterum cur mittimur vsus ?

Ah pereant , succos , gramina quiq̃ , colunt !

Nulla venenorum sitis est : discedite tristes

Curarum stimuli , diffugite ex animo.

Fallere sæpè iuuat , sed non memorare labores ,

Ægraq̃ , mens agri corporis auget onus.

Quin potiùs leti patriæ succedimus arci ,

Quà iuga celsa tuum , Cynthia , nomen habent ?

Hæc mecum ascensu dulces superetis amici :

Ante alios nobis , Ciampole docte , faue.

Pone graues Musas , vigilataq̃ mente profundâ

Itala Pindaricis carmina texta modis.

Tuq̃ , ades , ô cantu gaudens , fidibusq̃ , Canali

Francisce , æternæ cultor amicitie ;

Grande Sabinorum columen , fontisq̃ , Velini ,

Huc age cum pleetro , carminibusq̃ , veni.

Nève hîc potandi certamen mite recuses :

Respicit hos toto numine Bacchus agros.

Pocula Romanis sunt hæc gratissima cœnis :

Albani assurgunt vitibus hisce cadi.

Nequicquam his certent prælis elisa Faliscis ,

Tuscaq̃ , quæ viridi nectare musta nitent.

Illaudata fluent firmissima vina Falerni ;

Seu Sinuessæ dabit , seu Tritolinus ager.

Palmite

Palmite sulphurei cedant lacrymata Veseni,
 Atque Syracosij feruidiora lacus.
 Hec generosa recens odit doctrina palati,
 Quae possunt trepidos implicuisse pedes.
 Ridentur veterum fumi, seruataq; cellis
 Testa diu, & lentâ dolia tincta pice.
 Quare agite ô lati, vernarum turba, ministri,
 Dulcia non parcâ fundite vina manu.
 O quàm iucundo violas imitantur odore!
 Quàm vincunt flauo lumine chrysolitos!
 Naribus ista placent, oculis spectacula prae-
 bent, Et dant arenti gaudia grata gula.
 Ciampole, quid cessas pateram committere venis?
 Proposuit siccis omnia dura Deus.
 Hec mihi lux atros pellet de corpore morbos:
 Largius ô cyatho, tu puer, adde merum.
 Pura fauent nobis Aquilonis flamina clari:
 Peruellunt linguam pocula acuta gelu.
 Me quoque me vultis Leneo tingere, amici:
 Non nego: nostra capax proluat ora calix.
 Maphæi nomen sed quisq; ad pocula festa
 Dicat Io! & mensis hunc adhibite Deum.
 Quamuis Socraticâ pectus ditauerit arte,
 Purpureosq; inter splendeat ille Patres;

Non hæc despiciet liberrima vota precantum,
 Quæ fundit multo mens reserata mero.
 Adsis, Bacche, tuis hilarans conuiuia donis,
 Fessi pax animi, lætitiæq; dator.
 Sic teneræ viduas vites ducantur ad vltimos:
 Sic autumnali turgeat vna sinu.
 Sic non vrantur torrenti sole racemi:
 Det pœnam admorsâ sic tibi stirpe caper.
 Et tua sectentur vestigia marcida semper
 Capripedes Panes, Bassaridumq; cohors.
 Adsis, virgineosq; fauens hîc exere vultus,
 Quassans pampineo vertice cæsariem.
 Quacumq; ingrederis, dulcis comitatur euntem
 Te Furor, & Somnus languidiore gradu.
 Me miserum! accipio nullos heu pectore somnos!
 Longa mihi gemitu nox vigilanda venit.
 Quod si, Bacche, tuo libato munere, nobis
 Clauserit optatus lumina fessa sopor;
 Dicam ego Threicij crudelia fata Lycurgi;
 Squamigeros nautas, pampineamq; ratem;
 Litora Pæctoli fuluis radiantia venis,
 Diuitias miseras, impia vota Mide;
 Auroramq; triumphatam, Parthosq; subactos;
 Medica thyrsigeris agmina fusa choris;

Υ

Tigridis

Nen

*Tigridis exuuias , maculosaq; tergora lyncum ;
Oedipodionij membra cruenta ducis.*

*Bacciferos edera semper viridantis honores ,
Lapsaq; de quercu splendida mella canam.*

*Tu puer eternus , Bromius , Nysæus , & Euan:
Bis genitus , thyrsu tu metuende graui.*

*Ara tibi Satyri , lasciuaq; tympana pulsant ,
Stridet & attritis Faunus arundinibus.*

*Per te Gnosiacis nox aurea fulgurat astris :
Vipera plaudenti sibilat ore tibi.*

*Ipse , Giganteo fremeret cum terra tumultu ,
Rhætum strauisti dente leonis humi.*

*Hæc ego non humili meditabor carmina cantu :
Sollicitum somno tu modo vince caput.*

CYNTHIO CLEMENTIO
ARCHIATRO ROMANO,
Cùm vocis vsum recuperasset.

D*icamus bona verba: animū iam verba sequūtur:
Cur taceam surdam flebilis ante lyram?
En libet , en dulces imo de pectore cantus
Fundere : non renuunt ora reclusa loqui.
Vox mihi muta diu , vox longi causa doloris ,
Venisti tandem , vox mihi muta diu.*